

VELPOSTEN

Velarbeid i Norge – Vellenes Fellesorganisasjon

Revidert nasjonalbudsjett og frivilligheten:

Politikerne slåss om oljeskatt mens grendehusene går konkurs

Revidert nasjonalbudsjett inneholder også tiltak til de deler av frivilligheten som falt utenfor ved fordelingen i mai. Den gangen stakk de store organisasjonene av med det meste.

Minimumsgrenser og kort søknadsfrist prioriterte foreninger med store ressurser og aktivitet. Vellenes Fellesorganisasjon mener at reglene nå må utformes slik at det på en bedre måte treffer den egentlige frivilligheten på lokalt plan. Vær forberedt på at reglene først er klare i slutten av juni. Les mer på side 3.

Årsmøte i Frivillighet Norge 2020:

«Tiden er overmoden for å gi full moms-kompensasjon til frivilligheten»

Alle partiene som i dag er representert på Stortinget har på et tidspunkt vært for full moms-kompensasjon for frivillige organisasjoner, men dessverre ikke samtidig. Resultatet er at staten fortsatt henter inn moms på frivillig arbeid.

Nå forventer Frivillighet Norge at alle partiprogrammer slår fast at momskompensasjon skal regelstyres og full momskompensasjon gjennomføres. Side 4.

Hagevekster og rødlistete planter overtar i norsk natur:

Planter på ville veier

Hvordan finner fremmede arter veien ut i norsk natur, og hvordan sprer de seg videre?

Forskere i NINA - Norsk institutt for naturforskning - gjør opp status for spredningsveier for fremmede arter i Norge

Velforeninger og grendelag kan bidra. Hageavfall og planteavfall fra fellesområder skal ikke kastes ute i naturen. Side 5, 6 og 7.

Lederens hjørne:

«Samfunnet bygges nedenfra»

Det er en påminnelse, ikke bare i de restriktive tider vi er inne i, men for et trygt og involverende samfunn. Sitatet er hentet fra «Levende lokalsamfunn for fremtiden — Distriktsmeldingen», som nå behandles i Kommunaldepartementet.

«Det skal være mulig å leve gode liv, uansett hvor i Norge man bor. Regjeringen mener det gode samfunnet bygges nedenfra, med rom for menneskers ulike tilhørighet og fellesskap»

Dette er en påminnelse om hva lokal frivillighet, og ikke minst velforeninger og grendelag og annet foreningsliv betyr for trivsel og verdiskaping for enkeltmennesker og lokalsamfunnet.

Vi vil gjerne drøfte dette med distrikts-minister Linda Hofstad Helleland

Nå venter vi i spenning på hennes svar.

Takk for all innsats og god sommer til alle.

Hilsen Erik Sennesvik

Årets moms- runde nærmer seg slutten

Sekretariatet arbeider nå med kontroll av søknader om moms-kompensasjon for 2019. Rundt 300 foreninger hadde søkt om tilbakebetaling innen fristen.

Det gis melding fortløpende etter hvert som søknadene er godkjent. Ved feil og mangler ber vi om utfyllende opplysninger. Det er viktig å få sendt disse til oss så raskt som mulig. Vi regner med å avslutte søknadsbehandlingen innen slutten av juni.

Forsinket?

Dersom foreningen ikke har klart å få ferdig søknaden innen fristen, som var 1. juni, send oss melding. Vi strekker oss så langt vi kan for å få med søknaden i fellessøknaden for velforeninger og grendelag.

Årsmøtegodkjent regnskap

Sammen med søknaden må det foreligge beretning eller uttalelse fra revisor som godkjent regnskap. Ikke alle har avvirket årsmøtet. Foreløpig godtar vi styregodkjent regnskap, men årsmøtegodkjent regnskap kan ettersendes. Ta kontakt om dere har problemer med dette.

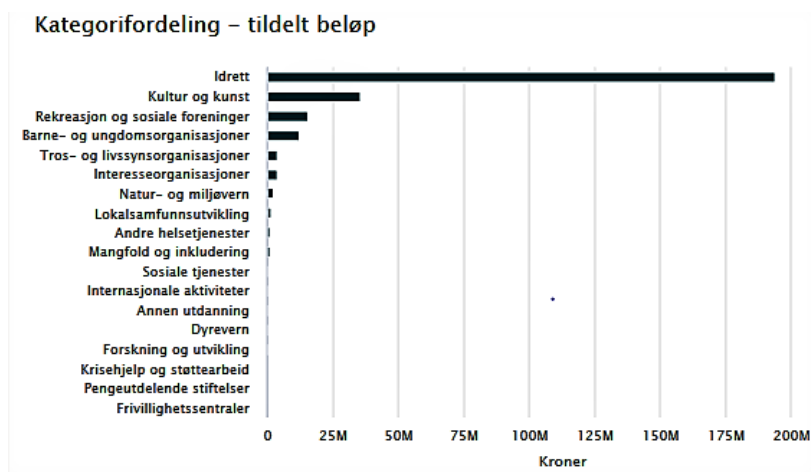
Tildeling i desember

Lotteritilsynet vil behandle søknadene ut over høsten. Det kan bli tatt stikkprøvekontroll av enkelte søknader. Endelig tildeling vil ventelig skje i desember som vanlig.

Krisepakker for frivilligheten: Grendehus og velforeninger kom dårlig ut, men blir det bedring i neste omgang?

Grendehus, velhus og samfunnshus fikk ikke noe da 700 millioner ble delt ut til frivilligheten. Årsaken var minstegrensen på kr 25.000,- og at tapte inntekter og faste kostnader ikke var med i grunnlaget. Men "departementet har merket seg problemene som velhus og grendehus har" så nå kan vi håpe på bedre «treff» i slutten av juni?

Resultatet av fordelingen av midler traff frivilligheten dårlig, ikke minst fordi reglene om arrangements- og billettinntekter ble tolket svært snevert. Rammen på ordningen var 700 millioner, og 2254 søkte om 372 millioner kroner. Det er utbetalt til totalt nærmere 272 millioner kroner til 1787 lag og organisasjoner. Om lag 200 millioner av dette gikk til idretten.

Store tap

Undersøkelsen som Frivillighet Norge gjorde i slutten av mai, viser at virkningene for frivillige foreninger av koronakrisen er stor:

- 82 % har inntektstap.
- 63 % av organisasjonene opplever redusert drift.
- 52 % er bekymret for at noen av deres underledd ikke har økonomiske muskler til å håndtere situasjonen.
- 32 % opplever økte kostnader.

Krisepakke 2 – Vær beredt i slutten av juni!

Med utgangspunkt i erfaringer fra den første krisepakken har regjeringen i revidert nasjonalbudsjett foreslått å utvide ordningen til også gjelde inntektstap som kommer fra blant annet loppemarked, basar, utleie av organisasjons-eide bygg og anlegg, parkeringsavgifter, kiosksalg og annet salg av varer eller tjenester under et arrangement. Den nye ordningen som er foreslått gjelder for perioden 12. mars – 15. juni, eventuelt 31. august. Departementet kommer med regler når budsjettet er vedtatt. Vi sender melding til alle så snart regelverket er klart.

Årsmøte i Frivillighet Norge 2020:

Fjern skatt på dugnad!

Frivillighet Norge vedtok Handlingsplan 2020-2022. Dokumentet som ble lagt fram etter en lang prosess i medlemsorganisasjonene, der også Vellenes Fellesorganisasjon deltok. Kjell Erik Ullmann Øie (60) ble valgt som ny leder i frivillighetens samarbeidsforum. Han kommer fra Kirkens Bymisjon. Størst var nok likevel drøftingene om krav til ordningen om fritak for merverdiavgift på frivillig innsats:

Alle partiene som i dag er representert på Stortinget har på et tidspunkt vært for full momskompensasjon for frivillige organisasjoner, men dessverre ikke samtidig. Resultatet er at staten fortsatt henter inn moms på vafler, fotballer, snøscootere og kostymer. Nå forventer Frivillighet Norge at alle partiprogrammer slår fast at momskompensasjon skal regelstyres og full momskompensasjon gjennomføres. Vi må betale ekstra for å gi noe tilbake til samfunnet og vi vet ikke hvor mye vi egentlig har å rutte med før året er over. Fra 2014 til i dag har gapet mellom full momskompensasjon og hva staten faktisk gir økt til 355 millioner kroner. For frivilligheten er det derfor svært viktig at partiene forplikter seg framover og står bak prinsippet om at vi ikke skal ha moms på dugnad. Momskompensasjonsordningen må derfor gjøres regelstyrt, slik at frivilligheten har rett til

å få tilbake det vi har betalt inn i merverdiavgift. Det gir forutsigbarhet og stabilitet for organisasjonen. I Norge er vi veldig mange som er en del av frivilligheten og vi vil gjerne at vi blir enda flere. Det gjør noe med oss og det gjør noe med samfunnet vårt. Vi er stolte av det vi får til sammen og vi vil gjøre mer. Å investere i frivilligheten er å investere i inkludering, beredskap, helse, livskvalitet, innsats mot ensomhet, klima, kulturmangfold og så mye, mye mer. Derfor er det nå virkelig på tide å fjerne moms på dugnad, en gang for alle. Frivillighet Norge ber alle partier ta med følgende formulering i kommende partiprogram:

«Innføre regelstyrt momskompensasjon for frivillige organisasjoner, og trappe den opp til 100% kompensasjon innen 2024.»

Du kjenner igjen en del av disse politikerne. Frivilligheten demonstrerer foran Stortinget høsten 2017: «Full momskompensasjon var kravet. Og politikerne var enige. Siden har det gått nesten 3 år og vi er like langt. (Foto: ES)

Pass på når dere rydder i fellesområder og hager:

Hageblomster blir ugress ute i naturen

Vær forsiktig med hvor dere legger planteavfall. Etter hvert vil planterester råtne, men frø og en del røtter vil få gode vekstvilkår. På den måten kommer hageplanter ut i friområder og kan fortrenge den naturlige floraen på stedet. Men det er også andre grunner til at hageplanter og planter fra fjerne områder brer seg i norsk natur. Les mer om dette på de neste sidene.

Gjennom å kaste jord og hageavfall over gjerdet og inn i friarealer hjelper vi de fremmede artene med å spre seg i rekordfart. Samtidig gjør det mange steder at lokale arter fortrenses.

Brudd på loven

Dumping av hageavfall blir sett på som forsøpling og er ulovlig i henhold til Forurensningsloven § 28 og Naturmangfoldloven § 28. Flere kommuner vil derfor kunne pålegge beboere opprydding av hageavfall som er kastet ulovlig i naturen. Fagfolk håper hageeiere slutter med denne praksisen når de har forstått hvorfor man ikke må gjøre det.

Ingen ulovlige Lupiner i veiskråningen her. (Foto:ES)

Truer biologisk mangfold

Fremmede arter regnes i dag nesten som en like stor trussel mot det biologiske mangfoldet som tap av leveområder ved for

eksempel at grøntarealer ødelegges. Problemene med mange av de innførte artene er at de har stor sprednings- evne. Dermed fortrenser de hjemlige arter som ikke klarer å overleve. I tillegg kan de bringe med seg skadelig sopp og insekter, endre jordsmonnet og overta store arealer. Arter som står på fremmed- artslista må ikke leveres sammen med ordinært hageavfall på gjen- vinningsstasjonene. Ordinært hageavfall blir kompostert, og mange av hagerømlingene trives godt i et slikt miljø og vil spre seg videre herfra!

Her må kommunene tilby egne mottaksordninger. Liste over forbudte hageplanter finner du på Miljødirektoratets hjemmeside:

<https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/arter-naturtyper/fremmede-arter/unnga-spredning-av-fremmede-arter-fra-hagen-din/>

Arter på ville veier

Publisert 22.05.2020 - Artikkelen gjengis med tillatelse fra NINA

Hvordan finner fremmede arter veien ut i norsk natur, og hvordan sprer de seg videre? Forskere i NINA gjør opp status for spredningsveier for fremmede arter i Norge.

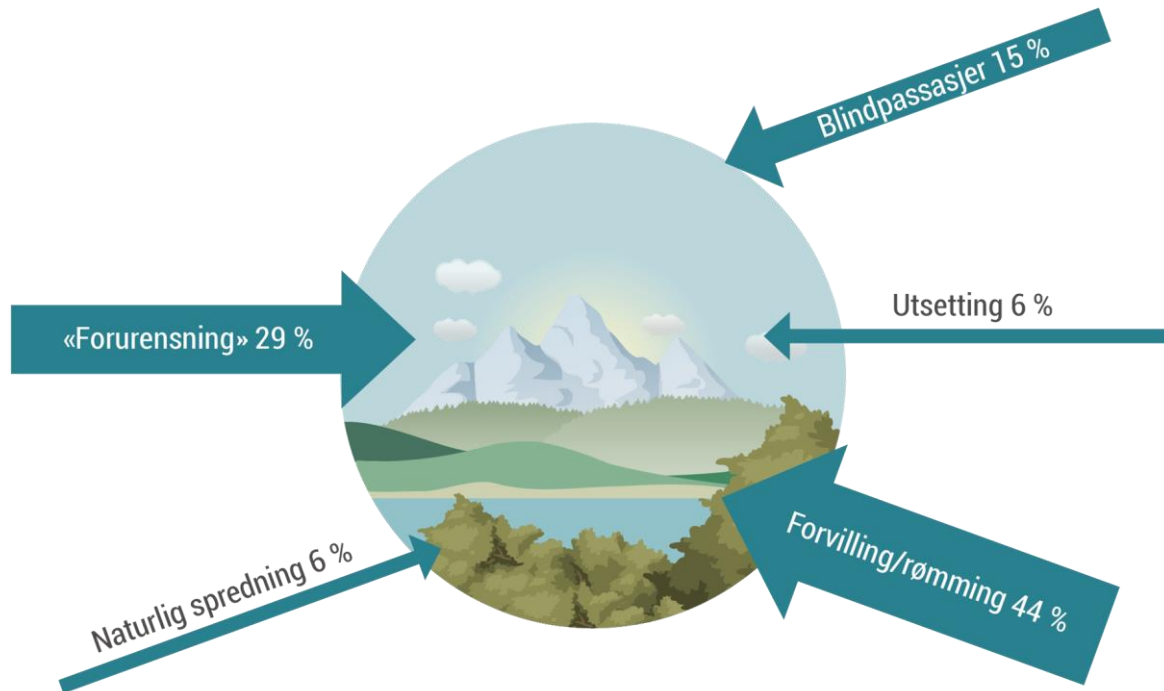
Norsk institutt for naturforskning - firmapost@nina.no

Det er mest kostnadseffektivt å bekjempe fremmede arter på et tidlig stadium. Kunnskap om spredningsveier er derfor sentralt i arbeide med å oppdage, kartlegge, kontrollere og utrydde fremmede arter. Foto: Oddvar Pedersen CC BY 4.0

Lupiner forviller seg fra hager, lobemaneter spres med ballastvann, mårhund lurder langs svenskegrensen, brunskogsnegleegg følger med sommerblomster fra hagesentrene, gjedde settes ut i nye fiskevann og parasitter følger med på lasset. Eksemplene på hvordan fremmede arter introduseres og spres til norsk natur er mange. Felles for dem alle er at de spres

ved hjelp av oss mennesker, og når de først er etablert, er det vanskelig å bli kvitt dem. Spredning av fremmede arter regnes som en av de største truslene mot verdens biologiske mangfold, og kan i tillegg medføre store kostnader for samfunnet. Derfor er det avgjørende å overvåke og kartlegge spredning og effekter av fremmede arter.

Forvilling/rømming er den viktigste spredningsveien for fremmede arter til norsk natur. Opphav: Artsdatabanken CC BY 4.0

Kunnskap gir makt

Den mest effektive måten å bekjempe fremmede arter på er å hindre at de blir introdusert i utgangspunktet, det forutsetter kjennskap til artenes spredningsveier. Forskere ved NINA har på oppdrag fra Miljødirektoratet analysert data fra Fremmedartslista 2018, og presenterer kunnskapsstatus om fremmede arters spredningsveier til og i Norge.

– Oppdatert kunnskap om spredningsveier for fremmede arter er viktig både for å stanse fremmede arter før de er introdusert, og for å vite hvilke egenskaper som karakteriserer arter som spres via de ulike spredningsveiene, sier Hanno Sandvik, forsker i NINA.

Et voksende problem

Ifølge Fremmedartsbasen har det kommet 1150 fremmede arter til Norge i perioden 1765-2018. To tredjedeler av disse har

ingen kjent økologisk risiko, men blant den siste tredjedelen finner vi flere arter som utgjør en stor trussel mot det biologiske mangfoldet.

Økende befolkning og økt velstand bidrar til økt spredning gjennom blant annet vareimport, transport og reisevirksomhet. Global oppvarming antas å øke invasjonspotensialet for fremmede arter, og å endre deres effekter på stedegen natur.

Forskernes analyse viser at de viktigste introduksjonsveiene til Norge er via rømming/forvilling, forurensning og blindpassasjerer. Det er også blant disse vi finner flest arter med høy økologisk risiko. Analysen viser videre at arter med høy eller svært høy økologisk risiko er fordelt over alle spredningsveier, og at den viktigste spredningsveien varierer mellom artsgrupper.

Forvaltning av spredningsveier er viktig for å hindre spredning av fremmede arter.

Hittil har studier av spredningsveier for fremmede arter først og fremst fokusert på sannsynligheten for etablering og mindre på effekter av forvaltningstiltak. Det siste er helt nødvendig for å kunne sette inn effektive tiltak for å begrense spredning av fremmede arter gjennom de ulike spredningsveiene, sier Sandvik.

Spredningsveier

Spredningsveier for fremmede arter deles inn i seks kategorier. Ulike spredningsveier er viktige for ulike artsgrupper.

Utsetting:

Arten innføres og utsettes bevisst. Virveldyr som pattedyr, fugler og fisk blir oftest utsatt bevisst.

Rømming/forvilling:

Arten innføres bevisst (f.eks. til dyrking, oppdrett e.l.), men videre spredning til naturen er utilsiktet. Hageplanter spres ofte gjennom forvilling, men også mink og

stillehavsøsters har rømt fra oppdrett og siden spredt seg.

Forurensning:

Arten introduseres eller spres utilsiktet (f.eks. som forurensning, smitte e.l.) under transport av andre organismer eller organisk materiale. Egg fra brunskogsnegl har for eksempel fulgt med plantemateriale og blitt introdusert i Norge.

Blindpassasjer:

Arten introduseres eller spres utilsiktet under transport av mennesker, varer, last, kjøretøy eller fartøy. Mange fremmede marine arter har for eksempel blitt introdusert via ballastvann.

Korridor:

Arten ankommer Norge uten aktiv menneskelig hjelp, men gjennom en menneskeskapt land- eller vannforbindelse (ikke dokumentert i Norge).

Egenspredning:

Arten ankommer Norge uten aktiv menneskelig hjelp, men fra en bestand i et naboland der arten er introdusert.

Ingeborg Helene Bastiansen er på plass i sekretariatet

Sekretariatet har fått en ny medarbeider, riktignok foreløpig i 6 måneders vikariat.

Ingeborg Helene Bastiansen kommer fra Europeisk Ungdom. Der var hun generalsekretær. Men hun har rukket å sanke mye organisasjonserfaring også i andre engasjementer. Hun har vært sentralstyremedlem i Unge Venstre, vært innom Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner - og er oppvokst på Tjøme – preget av lokalt, godt velarbeid. Hun er for tiden også vit.ass ved UiO.

Tilsatt i Korona-tider

Utlysningen av stillingen skjedde i normale tider. Tilsettingsprosess i strenge koronatider. Dette har gitt utfordringer i forhold til kunnskapsoverføring og sekretariatets oppgaver og rutiner. Men utfordringer er til for å overvinnes. Og så har også skjedd.

Velkommen til Vellenes Fellesorganisasjon, Ingeborg!

Styremøter på PC for VFO

Slutt med å håndhilde med vennlige klemmer – også for styret i VFO.

Siden mars har styremøtene gått på PC – og det vil det gjøre fram til sommeren. Men på tidlig høst planlegges et styreseminar i fysiske omgivelser. Både oppfølging av strategidokumentet og planlegging av neste landskonferanse står på dagsorden.

Velbevegelsen under press

Styret vil også sette av tid til å drøfte velbegrepet i lys av endringer i samfunnet. Velforeninger er forskjellige og prioriterer ulike oppgaver i sitt nærmiljø. Hvordan klarer vi å følge opp mang-foldet?

Lokalsamfunnsutvalg

En del kommuner eksperimenterer med nye former for innbyggermedvirkning. Hvor står grendelag og velforeninger i denne prosessen.

Grunnstøtte også til VFO

Arbeidet med grunnstøtte til velbevegelsen er fremdeles prioritert.

Vår nye park og møteplass – Glombo brygge: **Uten en velforening hadde vi aldri fått en park og møteplass i nærmiljøet**

Glombo brygge er et sted på nordre Kråkerøy og ligger i nærområdet til Glombo og Rød velforening.

Ragnhild Hofgaard, medlem av styret i Glombo og Rød velforening

Her feires St. Hans på Glombo brygge sist år. Bildet er fra vassestranda hvor det før bare var siv og gress. (Foto: Privat)

Uten en velforening hadde vi aldri fått en park og møteplass i nærmiljøet.

I mange år arbeidet vi, først for å få gjort området til et LNF-område i kommunens arealplan, og da det lyktes, startet arbeidet med å få tillatelse fra grunneier og kommunen til å realisere våre planer.

Området var nedgrodd av siv, det var søppel og skrot, og selve bryggen ble et tilholdssted for tvilsomme personer og synkeferdige båter.

Vår plan og håp var å få området til å bli en grønn lunge og en lun møteplass ved vannet. Selve bryggen tilhører kommunen, mens resten av området vi ønsket å disponere, er eid av et lokalt eiendomsselskap.

Stranda før opprydding. (Foto: Privat)

Historien er lang, og resultatet en solskinnshistorie.

Kort fortalt: Velforeningen tok kontakt med eiendomsselskapet, og presenterte et forslag til en midlertidig bruksavtale som ga oss lov til å opparbeide området, men på en slik måte at det ikke ble gjort permanente endringer, som var til hinder for å realisere eventuelle planer som eiendomsselskapet måtte ha. Den avtalen signerte de umiddelbart! (Senere har eiendomsselskapet sendt et reguleringsforslag til kommunen der våre planer og opparbeidelse av området er inkludert.)

Vi brukte en tidligere plan som vi hadde fått utarbeidet av et landskapsarkitektfirma som utgangspunkt for vår søknad til kommunen. Våre egne tegninger, planer og et gammelt foto som viste at det var sandstrand der på 50-tallet ble også viktig, sammen med bekreftelsen vi fikk fra en lokalhistoriker om at dette tidligere var en mye brukt badeplass.

Kommunen behandlet vår søknad, men også fylket måtte godkjenne det vi kalte for "reetablering av sandstrand". Søknaden ble godkjent (men saksbehandlingen alene kostet kr. 14.400,-), og så startet arbeidet med finansieringen. Av egne midler hadde vi oppspart medlemskontingent, inntekter fra våre St. Hans-arrangement og utlodding

gjennom flere år, som ga en god start, men som ikke var nok til å få gjort alt vi ønsket.

Vi sendte en rekke søknader om støtte, blant annet til Lokalsamfunnsfondet, Fredrikstad kommune, Fredriksborg eiendom, Sparebankstiftelsen DNB og Lions. Vi fikk positivt svar fra alle disse, og arbeidet kunne starte.

Prioritetslisten vår var:

- Planering av grøntområdet, samt få sådd plen
- Etablering av grillplass med stor sittegruppe rundt
- Planering av bryggeområdet
- Utplassering av benker og bord
- Reetablering av vassestranden
- Oppsetting av infoskilt om stedets historie, samt om dyre- og fuglelivet

Timing for mottak av tilskuddene var perfekt, og vi fikk gravd ut og planert området, og reetablert det vi nå kaller vassestrand mens det var tele i bakken og ekstremt lavvann på slutten av 2017, begynnelsen av 2018.

Resultatet er at vi nå har fått et populært parkområde med gress-

sletter, bålpanne og sittegruppe, flere frittstående sittegrupper med bord, hagebenker, et flott trimområde med apparater og en fin vassestrand med mulighet for å sette ut kanoer og kajaker. Altså noe for enhver smak og behov.

Området har blitt et populært utfluktssted, og brukt av folk som går på tur, familier som griller eller bare tar med seg mat, barn som leker, barnehager og skoleklasser på utflukt, idrettsgrupper og enkeltpersoner som trimmer, samt fiskeing fra brygga.

Stedet har blitt en møteplass for alle, i et område med store utbyggingsplaner, der Glombo brygge er det eneste stedet en kan komme helt ned til vannet.

Alt dette takket være Glombo og Rød velforening, alle medlemmer som betaler kontingent, og alle som stiller opp på dugnad for å vedlikeholde området, og ikke minst, de som trodde på prosjektet og gav oss midler til å realisere det hele.

Ordføreren i Fredrikstad, Jon-Ivar Nygård, holdt tale på åpningen 20. juni 2018 Til høyre Per-Henning Wold og Jens Gamlem fra velforeningen (Foto: Privat)

Har du husket å betale kontingenten for 2020?

Vi sender ut påminnelse nå. Har vi feil utsendingsadresse, send oss melding. Takk

Sommerfest eller skateskole i velforeningen?

Søk Frifond Barn og Unge

Frifond Barn og Unge er en tilskuddsordning som kan brukes på en rekke aktiviteter for å stimulere barn og unges frivillige aktivitet og deltakelse lokalt. For eksempel kan man lage en filmfestival, arrangere LAN eller dele ut gratis vafler, bygge en skaterampe eller sette opp en klatrevegg.

Tekst: Ingeborg Bastiansen

Tilskuddsordningen forvaltes av Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner (LNU) og kravene er enkle: Ordningen er for frivillige grupper, som arbeider med demokratiske prinsipper. Det må være minst tre personer som skal gjennomføre arrangementet og av de må minst en tredjedel (1/3) være under 26 år. De må selv være frivillige og stå for gjennomføringen av prosjektet. Man kan ikke leie inn noen til å gjennomføre prosjektet eller byggingen.

Sommerfest med tivolistemning

I 2017 arrangerte Pilskog Overå Vel sommerfest på foreningens lekeplass. Det var satt opp boder med gratis pølser, is og popkorn. I tillegg hadde de et lykkehjul, som ble en stor suksess. Festen var åpen og gratis for alle, og i løpet av dagen var rundt 300 mennesker innom.

Skateskole

Skateklubben *Vert Akademiet* er opptatt av at alle flest mulig skal få glede av skateparken på Tjøme. De har ofte søkt om Frifond for å gjøre skating mer tilgjengelig uavhengig av alder eller nivå. I

2016 arrangerte de skategallaen, hvor de leide inn instruktører til å holde skate-kurs en helg og avsluttet kurset med en oppvisning av alt de hadde lært.

Man kan søke om et prosjekt opp til kr 35 000,- en gang i året. Inne på Frifond sin nettside kan du sjekke om du kan få støtte og bli inspirert til spennende prosjekter.

En skateglad gjeng fikk midler til å bygge denne rampen i Hardanger. Foto: Runa Andersen

Har du spørsmål ta kontakt med LNU sine hyggelige ansatte som gjerne hjelper med spørsmål eller veiledning av søknader. Se mer på www.frifond.no

Sommer-Norge blir søppel-Norge?

«Hold Norge rent» med veiledning for rydde-dugnaden.

Mange enkeltpersoner plukket søppel langs gater og veier og puttet det i nærmeste søppelkurv. «3 om dagen». Søppelet fra de få som forsøplet, fant dermed veien til «opsamlingsstedet». Men det var før 12. mars! Faren for smitte og korona-begrensninger ser ut til å ha satt en stopper for dette. Og da blir søppelet liggende.

De fleste kvier seg for å plukke opp søppel i disse tider. I tillegg er nordmenn oppfordret til å ta ferie i eget hjemland. Dette er en oppskrift på mer forsøpling. En oppfordring på vellets nettside eller facebook-side kan derfor være nyttig for at sommer-Norge ikke skal bli søppel-Norge.

Ryddeaksjoner, men under kontroll

«Hold Norge rent» har publisert en veiledning for korona-dugnaden. Nå er det plastydding som står på agendaen. Ryddeaksjoner med over fem personer må ha en ansvarlig arrangør med oversikt over alle som er til stede inkludert navn og kontaktinformasjon. Arrangøren må også ta ansvar for at smittevernreglene følges. Husk at kontakt-informasjonen til deltakerne skal slettes etter 45 dager.

Her er Hold Norge rents råd for trygg rydding:

- Unngå områder der mange samles og hold alltid minst en meters avstand
- Bruk hansker og vask hendene grundig etter ryddingen
- Vær oppmerksom på at nytt avfall kan være smittefarlig
- Ikke del pose eller søppelsekk med andre
- La store gjenstander ligge og meld inn om gjenstandene i <https://ryddenorge.no/> slik at de kan ryddes til høsten
- Unngå bruk av kollektivtransport
- Unngå å overbelaste gjenvinningsstasjonene

Personer som er syke eller har symptomer på luftveisinfeksjoner o.l., kan ikke delta på frivillige ryddeaksjoner.

– Husk å ha det hyggelig, og ta gjerne med noe godt å spise og drikke, oppfordrer Hold Norge Rents ryddegeneral, Fanny Pindsle.

*Vi har mange bilder av søppel i naturen, men vi lar dette minne oss om at søppelkurven eller din egen søppelsekk er riktig sted.
(Foto: ES)*

Allemannsretten har begrensninger:

Kan velforeningen arrangere et turløp?

Da kan det være lurt å snakke med grunneieren først. Allemannsretten er en samlebetegnelse på rettigheter alle og enhver i Norge har til å benytte naturen, uavhengig av hvem som eier grunnen. Men det er ikke bare «tut og kjør». Det ligger noen begrensninger, særlig når mange gjør noe samtidig!

Kilde: Ofte stilte spørsmål om allemannsretten - Miljødirektoratet

Allemannsretten gjelder ferdselsretten, oppholdsretten og høstingsretten. Turer i skogen og på fjellet, til fots og på ski, bading, telting, ankring av båt, høsting av ville bær og blomster og fritidsfiske i sjøen er eksempler på slike rettigheter. Allemannsretten gir rett til både organisert og kommersiell bruk av privat grunn. Dette forutsetter at hver enkelt deltaker og

gruppen som helhet holder seg innenfor de rettigheter og plikter frilufsloven og allemannsretten fastsetter.

Hensynsfullt og med tilbørlig varsomhet

Allemannsrettens hovedregel gjelder ferdsel, og følger av frilufsloven § 2, som

sier at: «I utmark kan enhver ferdes til fots hele året, når det skjer hensynsfullt og med tilbørlig varsomhet.» Sykling og ridning er som hovedregel bare tillatt på veier og stier i utmark.

Ikke alle er like familiær med husdyr. Dette er ingen katt eller hund! La kuene gå i fred. Kjøttstørfe kan bli ganske svære. (Foto: ES)

Gapahuk og turløp?

Men er det bare å sette i gang? Grunneiers samtykke er nødvendig i tilfeller der aktiviteter faller utenfor allemannsretten. Du er blant annet nødt til å innhente tillatelse dersom du ønsker å:

- hugge friske trær for eksempel til en gapahuk
- tilrettelegge for allemannsretten ved for eksempel å sette ut orienteringskasser, bygge og forsterke stier, bygge bruer eller klopper, sette opp skilt eller sette opp permanente innretninger som gapahuker
- arrangere idrettsstevner og liknende med mange deltakere og tilskuere. Her kreves grunneiers tillatelse blant annet ved start og mål, og ellers på steder hvor sammenstimling av folk må påregnes.

Holder du deg innenfor de rettigheter og plikter som frilufsloven gir allmennheten, er det i utgangspunktet ingen grunn til å kontakte grunneier.

Lurt å ta en prat med grunneier

For enkelte typer bruk kan en avklaring med grunneiere likevel være lurt for å forebygge konflikt. Dette gjelder særlig når et areal vil bli benyttet fast til organisert eller kommersiell virksomhet, for eksempel av rideskoler. I en del tilfeller er faren for slitasje stor slik at det kan være tvil om når grensen for allemannsretten er overtrådt.

«Privat sone» rundt hus, hytte og gårdstun?

Alle har ferdselsrett til fots i utmark. Det gjelder også i strandsonen langs sjøen. Det er ikke ferdselsrett på innmark, med unntak av ferdsel til fots og på ski på dyrket mark som er frosset eller snødekt.

Den viktigste kategorien innmark er arealer rundt hytter og hus. Her er det nok ulik praksis hos grunneiere. Kun den «private sonen» rundt hytter og hus er innmark, og ikke hele tomten.

Det er mange du må ta hensyn til når du ferdes i utmark. (Foto ES)

Hvor mye er «privat»

Den «private sone» er ingen fast arealgrense selv om en ofte viser til at den for bolighus utgjør ca. 1 dekar når huset har vanlig standard og størrelse. Hytter varierer mye i størrelse: alt fra enkle hytter på 20/30 kvm, til hytter som er større enn bolighus. For en «gjennomsnittshytte» er det et utgangspunkt at den private sone er ca. 1 dekar, dvs. en avstand på mellom 10 og 20 meter fra hytteveggen hele veien rundt. Antallet meter avhenger av hyttas størrelse og beliggenhet.

Er det ferdselsrett på private veier?

Det er ferdselsrett på privat vei, men ikke når den private veien går inn i privat sone rundt hus, hytte eller gårdstun. Spørsmålet blir ofte om veien omfattes av den private sonen eller om den private sonen slutter der veien begynner. Dette må vurderes konkret i det enkelte tilfelle. Hvis det er satt opp et gjerde mellom veien og hage/opparbeidet område vil ofte den private sone gå til gjerdet, men ikke lenger.

Gårdstun på vei til utmark

Men så skal en jo komme seg ut i naturen. Ferdsel i innmark som fører til utmark, a) til fots på vei eller sti, b) på vei eller opparbeidet sti med ride- eller kløvhest, tråsykkel, kjelke eller liknende, med unntak av organisert aktivitet som sykkelløp og rideklubbaktivitet, er tillatt hele året, hvis ferdselen kan skje uten å passere gjennom gårdsplass eller over hustomt eller uten på annen måte å være til utilbørlig fortrensel eller ulempe for eier eller bruke.

Frilufsloven bruker betegnelsen gårdsplass og ikke gårdstun. Forskjellen er imidlertid ikke klar sett på bakgrunn av at privat vei er åpen for allmenn ferdsel og styres av et veilag. Skiltet er imidlertid neppe i tråd med loven. (foto: ES)

Gårdsplass eller gårdstun

Norske gårds- og lokalveier har tradisjon på å gå gjennom gårdstun, der driftsbygningene ligger på den ene siden og bolighuset på den andre siden. Dette har medført en del konflikter. Dersom veien fører gjennom gårdstunet fram til andre gårder eller ut i naturen, vil eier neppe kunne nekte allmennheten ferdsel i medhold av loven. Dersom veien ender opp inne på tunet, stiller det seg annerledes.

Særlig i områder med mange «nye» innbyggere ser dette ut til å skape gnisninger. Det er ikke lenger bare sambygdingene som går forbi huset, det er en masse ukjente mennesker. Men husk at det er noe som heter god ferdselskultur, det hjelper.

Det er ikke mulig å gi noe fasitsvar på utfordringen. Dialog vil imidlertid alltid være første skritt. Jordskifteretten siste utvei.

Spørsmål og svar om allemannsretten: <https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/friluftsliv/allemannsretten/oftestilte-sporsmal-om-allemannsretten/>

Økonomisk mislighold i foreninger forhindres med gode rutiner og åpenhet

«Når pengene bare forsvinner»

Det skjer sjelden i velforeninger. Men uansett bør økonomirutinene i velforeninger og grendelag ivareta gode prinsipper for økonomiforvaltning og innsyn. Her er noen råd.

En hovedregel er: «Ingen utbetaling uten at 2 personer i styret kjenner til det». Vanligvis skjer dette ved at leder eller kasserer attesterer, det vil si bekrefter riktigheten av utbetalingen, og at en annen person anviser til utbetaling.

Rollefordelingen kan være forskjellig. Her vil ofte praktiske forhold spille inn. Regningen må jo betales innen forfall. For mindre utgifter kan slik anvisningen skje i ettertid. Det viktige er at 2 personer i styret skal godkjenne at utbetalingen skjer eller har skjedd.

Bankkonto

På samme måte må minst 2 personer ha tilgang til å «lese» bankkontoen. Kasserer eller økonomiansvarlig vil gjerne ha disposisjonsretten – og dermed full adgang. I tillegg bør leder ha leseadgang, eventuelt full adgang, slik at noen følger med på transaksjonene. Ved sykefravær må en annen i styret «vikariere». Dette kan skje periodisk. I styremøtene bør det legges fram en enkel økonomioversikt eller kopi av kontoutdrag. Dersom regnskapsføringen er satt bort til et firma, må minst en person i styret ha leseadgang til kontoen.

Vedtekter – Økonomi og regnskap - styrets fullmakter

Styrets fullmakter bør gå klart fram av vedtektene. Dette gjelder forvaltningsansvar, plikt til å påse at regnskapsføringen er i samsvar med god regnskapsskikk. Dette innebærer også at styret er ansvarlig for oppgaver som skal leveres til det offentlige og at godtgjøringer beskattes om de overstiger «fribeløpet» på kr 10.000 pr år pr person.

Budsjett

Årsmøtet vedtar budsjett på grunnlag av forslag frå styret. Nytt styre må forholde seg til dette. Ikke sjelden er budsjettet spesifisert på mange kostnadstyper. Her er det viktig å huske både at budsjettet er styringsdokument for det som skal utføres, og at avvik på enkeltposter ikke er vesentlig. Det er at oppgavene utføres som er viktig. Om styret, med god grunn utfører oppgaver som gir andre utslag i budsjettet enn forutsatt, forklares dette i merknader til etterfølgende regnskap. Dette gjelder også om aktivitetsnivået skulle føre til at det brukes mer penger enn budsjettet. Mange foreninger har lagt inn en fullmakt til styret om en grense for disponering ut over budsjettet. Disponering ut over dette, vil kreve ekstraordinært årsmøte eller generalforsamling.

Regnskapssystemer

Velforeninger med få medlemmer og enkel virksomhet kan klare seg med en løsning basert på regneark. Faren ved regneark er at det kan gjøres endringer etter at det er lagt fram perioderapporter. Det er derfor viktig at slike rapporter blir sammenliknet med forrige periode. Større velforeninger, særlig om en har prosjekter, ansvar for

grendehus eller andre økonomiske virksomheter, bør basere seg på et profesjonelt system.

Forsikring

Vanlige ansvarsforsikringer dekker ikke økonomisk mislighold eller underslag. Det må i så tilfelle tegnes en separat underslagsforsikring som dekker foreningens økonomiske tap i situasjoner der straffbare handlinger er begått av styremedlemmer eller ansatte. En slik forsikring dekker underslag, tyveri, bedrageri, utroskap, dokumentfalsk, datakriminalitet. Dersom omsetningen er høy og styret ser at det er komplisert å få full oversikt over økonomien, anbefaler vi at dette gjøres.

Økonomireglement

Alle foreninger bør utarbeide et økonomireglement. Dette er styrets oppgave. For oversiktlige og små foreninger kan dette være enkelt. Jo mer komplisert velforeningens virksomhet er, jo mer detaljert bør det være. Hovedinnholdet, ja, det har du lest over.

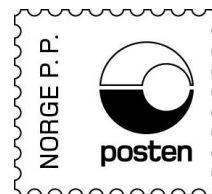
Vellenes Fellesorganisasjon arbeider med en mal for et slikt reglement.

Historien om vellet ditt?

Har du velforeningens historie digitalt eller i bokform?

I prosjektet «Velbevegelsens historie» trenger vi bakgrunnsstoff fra hele landet. Har dere historien på fil, send den på e-post. Har du den i bokform, vil vi sette stor pris på om dere kunne sende oss boka eller skriftet.

Returadresse: Vellenes Fellesorganisasjon, Øvre Slottsgate 2B, 0157 Oslo

Velforeningenes egen nettbbutikk

Har du prøvd nettbutikken? Den er ikke reservert foreningen, men kan like gjerne brukes av alle medlemmene i velforeningen. Kanskje en god ide å ta med i den neste informasjonene dere sender til medlemmene?

Få en lettvinnt og uforpliktende oversikt ved å gå inn på www.handleher.no.

Til felles nytte

Vår samarbeidspartner, Nettberg AS har gjennom flere år drevet flere nettbutikker for ulike bedrifter og forbund.

*Vi ønsker alle en
god sommer!*

Styret i
Vellenes
Fellesorganisasjon

2020 - 2021

Erik Sennesvik
Leder

Søgnhild Østvold
Nestleder

Ingvar Hognestad
Styremedlem

Geir Sture Iversen
Styremedlem

Ola Raftevold
Styremedlem

Ruth Våpenstad
Styremedlem

Dag E. Dybdal
Varamedlem

Elisabeth Leikanger
Varamedlem

Arno Rasmussen
Varamedlem

Roger Aaserud
Varamedlem

**VELLENES
FELLESORGANISASJON**

Øvre Slottsgate 2B, 0157 Oslo
Org.nr.: 995 499 886

Administrasjonsleder
Annette Skogheim
941 48 897

Organisasjonssekretær
Ingeborg Bastiansen
907 06 249

[post@vellenesfellesorganisasjon.n](mailto:post@vellenesfellesorganisasjon.no)

www.velnett.no
www.facebook.com

Bankkonto: 9235 32 7914